

1 2011 Ф Фісник^ Запорізького юридичного інститу
чня 2010 року в Україні нотаріальні дії вчиняли і вчиняють 14
державних і 4958 приватних нотаріусів[3].

Враховуючи зростання кількості приватних нотаріусів та ек
номічну кризу, кількість нотаріальних дій на одного нотаріуса с;
тево зменшилась. Це не могло не відобразитися на системі нотарі
ту. У боротьбі за клієнта деякі нотаріуси припускаються порушен
іноді навіть вчинення злочинів.

Правовою основою діяльності нотаріату є Конституція Укр
ни, Закон України «Про нотаріат», Інструкція про порядок вчин
ня нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженої наказ
Міністерства юстиції України від 3 березня 2004 року №20/5 (
лі — Інструкція) тощо. Відповідно злочини вчиняють нотаріуси
порушенням зазначених нормативно-правових актів.

Зазначимо, що кількість кримінальних справ, порушених шо,
нотаріусів, за даними Міністерства юстиції України, не перевив
десяти на рік і цей показник не змінюється рік від року. Слід визна
що не усі кримінальні справи, порушені проти нотаріусів, заверш
лися обвинувальним вироком суду. Проте певна доля таких вироків,
які набрали законної сили, є. Можна зробити висновок, що в Україні
кримінальна справа відносно приватного нотаріуса украй рідкісне
явище [4]. Система нотаріату дуже болюче сприймає засудження ко
леги, але заперечувати факт відсутності правопорушень, на жаль, не
має підстав. Враховуючи специфіку злочинності у сфері нотаріату, ці
поодинокі випадки заслуговують на увагу та детальний аналіз.

Наприклад, приватний нотаріус Р. на прохання Ш. та за вина
городу посвідчила довіреність на право керування автомобілем від
імені власника цього транспортного засобу— громадянина, який
при вчиненні цієї нотаріальної дії був відсутній, а перебував іш
стаціонарному лікуванні. При цьому помічник нотаріуса Б., досто
вірно знаючи, що Ш. не є власником автомобіля і не має права їм
розпоряджатися, набрав і роздрукував текст довіреності на спеція*
льному нотаріальному бланку усвідомлюючи, що Р. використовує
цей бланк для оформлення і видачі довіреності.

Вироком Ленінського районного суду м.Луганськ від 30 квіт*
ня 2004 року засуджені: Р. — за ч.1 ст.366 КК України з призма*
чеїшям покарання у вигляді штрафу у розмірі 850 грн. з позбавлен*
пям права обіймати посади, пов'язані із здійсненням нотаріальних
дій, строком на 2 роки, Б. — за ч.5 ст.27, ч.1 ст.366 КК України і
призначенням покарання у вигляді штрафу у розмірі 510 грн. з по
збавленням права займатися діяльністю, пов'язаною із здійсненням
нотаріальних дій, строком на 1 рік [5].

У цьому випадку нотаріусом порушені положення пунктів 13.;

дніпропетровського деревного університету внутрішніх^ справ

16 Інструкції, згідно з якими при вчиненні нотаріальних дій нота
ріуси встановлюють особу учасників цивільних відносин, які осо
бисто звернулися за вчиненням нотаріальних дій, а нотаріально по
свідчувані правочини, а також заяви та інші документи підпису
ються у присутності нотаріуса. Якщо правочин, заява чи інший до
кумент підписаний за відсутності нотаріуса, громадянин повинен
особисто підтвердити, що документ підписаний ним.

Наступний приклад ілюструє, що злочини у сфері нотаріату
вчиняються не тільки приватними нотаріусами, а й в державних но
інріальних конторах. Зокрема, державний нотаріус Тячівської держа
вної нотаріальної контори незаконно, на прохання знайомого, склав
ш посвідчив фіктивний документ, а саме довіреність на право керу
вання та розпорядження автомобілем марки ВА3-21093, 1991 року
випуску, в текст якого вніс завідомо неправдиві відомості про те, що
и.і.к.т.і.к. цього автомобіля надає цьому знайомому користуватись,
розпоряджатись своїм автомобілем, а також те, що це доручення під
писане самим власником в його присутності, хоча підпис у двох при
мірниках довіреності та в реєстрі нотаріальних дій від імені довірите
лі виконав власноручно, після чого скріпив його власним підписом
пі гербовою печаткою Тячівської державної нотаріальної контори, а
інкож зареєстрував в реєстрі реєстрації нотаріальних дій Тячівської
державної нотаріальної контори.

У подальшому повірений на підставі цієї фіктивної довірено
VI і дав доручення іншій особі зняти з обліку вказаний автомобіль з
краном продавати, дарувати, заставляти, обмінювати, керувати, а
пікож виконувати всі інші дії, пов'язані з цим дорученням, після
мого цей автомобіль був незаконно проданий мешканцю м. Мука
ччю. В результаті чого потерпілому заподіяно матеріальну шкоду
на суму 18227,38 грн.

Вироком суду нотаріуса визнано винним у вчиненні злочину,
передбаченого ч.2 ст.364 КК України та ч.2 ст.366 КК України та
визначено йому покарання за ч.2 ст.364 КК України — п'ять років
по іоавлення волі з позбавлення права обіймати посади нотаріуса
і і роком на три роки, за ч.2 ст.366 КК України — три роки позбав
ііпіння волі з позбавлення права обіймати посади нотаріуса строком
Нв два роки [6].

Судова практика знає випадки неправомірного використання
нотаріусом своїх повноважень з корисливих мотивів, в результаті
....0 громадяни втрачали право власності не тільки на своє рухоме
і пню, зокрема, як у попередніх прикладах, а і на житло.

Так, в квітні 2007 року група осіб дізналася, що в м. Чернігові
І квартирі мешкає громадянин, якому ця квартира не належить, а

власником є його дружина, яка тривалий час перебуває на заробках в Італії. Вони вирішили привласнити цю квартиру з подальшим продажем. Для реалізації свого злочинного наміру група осіб звернулася до державного нотаріуса Першої Чернігівської державної нотаріальної контори, який за відсутності власниці квартири, котрої не було в Україні, посвідчив від її імені довіреність про надання усім належним їй майном.

Маючи на руках вищевказану підроблену довіреність, гр. осіб дали об'яву в газету про недійсність свідоцтва на право власності на квартиру, яку вони хотіли привласнити. Після опублікування цієї об'яви вони, шляхом використання підробленої довіреності, подали заяву до відділу приватизації Новозаводської районної ради в м. Чернігів з проханням виготовити дублікат свідоцтва про право власності на вищевказану квартиру та технічний паспорт, замість нібито загублених, що у подальшому було здійснено [7].

Враховуючи, що чоловік власниці квартири постійно мешкав у цьому житловому приміщенні та своєю присутністю перешкоджає особам реалізувати до кінця свій злочинний намір, то зазначені особи, попередньо заготовивши маски для прикриття свого обличчя, прийшли до вищевказаної квартири з метою викрадення чоловіка власниці. Коли він відкрив входні двері, то група осіб, порушуючи недоторканість житла, із застосуванням фізичного насильства до потерпілого, шляхом нанесення ударів в обличчя, увірвалися до квартири, де на останнього наділи наручники та липкою стрічкою заклеїли рот, щоб він не зміг покликати на допомогу.

Після нападу вони, з метою відшукання документів на вищевказану квартиру, незаконно провели обшук, який позитивного результату не дав. У подальшому вони насильно вивели чоловіка і квартири та змусили його сісти на задне сидіння автомобіля, прикувавши його наручниками до ліжка. Далі вони змінили замок у входних дверях квартири, отримали витяг з Реєстру прав власності на нерухоме майно, зняли з реєстраційного обліку за адресою квартири чоловіка власниці. Маючи всі необхідні документи, ця група осіб в особі фіктивного повіреного, який використовував підроблену довіреність, уклала зі сторонніми особами договір купівлі-продажу трикімнатної квартири за ціною 213 314 грн. Після цього вони звільнили особу, яку вони незаконно утримували.

Нотаріуса визнано винним за ч.2 ст.28, ч.2 ст.364 КК України і остаточно призначено покарання у вигляді чотирьох років позбавлення волі з позбавленням права займати посади, пов'язані з виконанням нотаріальних дій строком на два роки. На підставі ст.75 КК

ніпропетроєвського державного університету внутрішніх справ країни звільнено від відбування основного покарання, якщо він чітко і в істоту іспитового строку два роки не вчинить нового злочину та викриваючою поведінкою доведе своє виправлення [7].

Іноді внаслідок порушень нотаріусами чинного законодавства стають матеріальні збитки державі. Так, співробітниками СБУ викрито факт протиправного привласнення стратегічних об'єктів Майна Державного підприємства Міжнародний аеропорт «Бориспіль». Шляхом укладання незаконних угод купівлі-продажу комерційною структурою «Крєбо» та підконтрольних їй підприємств, аеропорт Бориспіль втратив право власності на 26 об'єктів майнового комплексу складу централізованої заправки літаків.

Відчуження стратегічного майна відбувалося за участю службових осіб державних установ, а також за сприяння приватного нотаріуса в м.Кременчук Полтавської області, який в порушення законодавства, посвідчував угоди купівлі-продажу нерухомості як рухомого майна. Приватний нотаріус посвідчував також угоди купівлі-продажу нерухомості на підставі рішення третейського суду ці відсутності окремої ухвали суду першої інстанції, що є невід'ємною умовою при здійсненні подібних операцій [8].

У цьому випадку нотаріус порушив положення не тільки Закону України «Про нотаріат», а й Закону України «Про третейські суди», відповідно до ст.55 якого рішення третейського суду виконуються зобов'язаною стороною добровільно, в порядку та строки, що встановлені в рішенні. Якщо в рішенні строк його виконання не встановлено, воно підлягає негайному виконанню. Виконання рішення третейського суду, якщо воно потребує вчинення дій органами державної влади, органами місцевого самоврядування та їхніми службовими особами, здійснюється за умови видачі компетентним судом виконавчого документа. Оскільки тимчасово, до створення місцевих органів державної реєстрації прав, проводять реєстрацію прав власності на нерухоме майно, то для реєстрації прав власності на нерухоме майно на підставі рішення третейського суду має надатися виконавчий документ, виданий компетентним судом [9]. Наслідком порушення стали значні матеріальні збитки державі.

У Кіровоградській області працівники Державної служби боротьби з економічною злочинністю викрили приватного нотаріуса районного нотаріального округу, котра впродовж 2000-2001 років від імені померлих осіб склала 71 договір про дарування сертифікатів на право володіння земельними ділянками загальною площею 308 га місцевим жителям. Унаслідок цих дій державі завдано збитки на суму 3,2 мільйона гривень. Прокуратурою району порушено кримінальну справу за ознаками злочинів, передбачених ч.2 ст.364 та ч.2 ст.366

(зловживання владою або службовим становищем й службове пі, блення) КК України [10]

У цьому випадку була відсутня одна із сторін правочину, саме дарувальник. Грубе порушення вимог законодавства було в явлено лише через майже 10 років після вчинення злочину.

Співробітниками міліції м. Чернігів був викритий факт злов вання службовим становищем та службове підроблення з боку д жавного нотаріуса однієї з державних нотаріальних контор обласн центру. Нотаріус видала свідоцтво «Про право на спадщину за з ном», в яке внесла недостовірні відомості та посвідчила право на с дкове майно померлого С. за його дружиною, сином та громадянк «ІМ», в рівних долях кожному. Нотаріус зазначила у свідоцтві про и\ що ця громадянка є дочкою померлого. Але, як з'ясувалося проведе* ною перевіркою, відповідно до свідоцтва про народження, батькові громадянки «ІМ» є інша людина, а не померлий С, а тому «ІМ» пе його донька та за його життя не була ним усиновлена. У зв'язку з цим, від- повідно до ст.529 Цивільного Кодексу УРСР, ця жінка не належній, до першої черги спадкоємців за законом, а видане нотаріусом свідон- тво «Про право на спадщину за законом» порушує права інших спад* коємців, зокрема дружини померлого та його сина.

У зв'язку з цим 30 вересня 2009 року прокуратурою м.Чернігові! проти державного нотаріуса порушено кримінальну справу Пⁱ ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.364 «Зловживання владою та службовим становищем» та за ч.2 ст.366 КК України «Службове підроблення» [11].

На Івапо-Франківщині працівники Державної служби бороть- би з економічною злочинністю викрили державного нотаріуса ра- йонної державної нотаріальної контори та мешканця області. За» значений нотаріус підробила довіреність, за якою мешканка цього ж міста начебто надала вищевказаному мешканцю області право на користування її майном (квартирою). Останній, на підставі зазнвІ ченої довіреності, подарував зазначену квартиру своїй співмешка- нці. Згадані протиправні дії завдали власниці квартири збитки **НА** суму 160 тисяч гривень. Прокуратурою області порушено криміна- льну справу за ознаками злочинів, передбачених ч.3 ст.190, ч.2 ст.364 та ч.2 ст.366 (шахрайство, зловживання владою або службо- вим становищем й службове підроблення) КК України [12].

Аналіз судової практики дозволив зробити висновок, що біль- шість кримінальних справ проти нотаріусів були порушені за вчи- нення злочинів у сфері службової діяльності і тільки в одному ВИШЯ дку суд не погодився прийняти позицію обвинувачення. Цей при- клад дозволяє виділити ще один вид грубого порушення нотаріу- сі)

•дніпропетровського державного університету внутрішніх^ справ сом — невиконання п.38 Інструкції, яка зобов'язує нотаріуса при по- свідченні правочинів про відчуження або заставу жилого будинку, квартири, дачі, садового будинку, гаража, земельної ділянки, іншого нерухомого майна перевіряти відсутність заборони відчуження або арешту майна. У разі наявності заборони правочину про відчуження Майна, обтяженого боргом, посвідчується лише у разі згоди кредито- Гі і набувача на переведення боргу на набувача.

Зокрема, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу посвідчив договір купівлі-продажу нежилого приміщення. При цьому нотаріус з метою надання юридичної вірогідності вказа- ному договору купівлі-продажу нежилого приміщення дав доручення помічнику внести до и.9 цього договору завідомо неправдиві відомо- і її про те, що під заборноюю (арештом) відчуження зазначене нежиле приміщення не перебуває, достовірно знаючи, що на вказане примі- щення накладені арешти Дванадцятю Київською державною нотарі- аті,пою конторою на підставі ухвали Господарського суду м.Києва №¹ 128 від 27.09.2006 та постанови Державної виконавчої служби (ня іошинського району м.Києва №ДВ/23 від 04.10.2006. Надалі но- іаріус посвідчив зазначений договір купівлі-продажу нежилого при- міщення, надавши договору юридичної вірогідності, після чого видав його сторонам договору.

Цікавим є те, що в цьому випадку дії нотаріуса суд, на відміну від інших справ, кваліфікував за ч.І ст.358 КК України, а не за ч.І сі.366 КК України, як вказано стороною обвинувачення та досудо- им слідством. Суд визнав нотаріуса винним у вчиненні злочину, передбаченого ч.І ст.358 КК України, і призначив йому покарання у вигляді 1 року 6 місяців обмеження волі. На підставі ст.75 КК України звільнено нотаріуса від відбування покарання з випробу- ванням і іспитовим строком 1 рік. Нотаріуса за ч.І ст.364 КК Укра- їни виправдано за відсутністю в його діях складу злочину [13].

Аргументація Шевченківського районного суду м. Києва суду була зведена до наступного. Відповідно до положень розділу 17 КК України «Злочини у сфері службової діяльності» та примітки 1 до сі.364 КК України, службовими особами визнаються особи, які ідійснюють функції представника влади, тобто тимчасово або по- стійно перебувають на службі в органах державної влади і здійс- нюють функції зазначених органів; особи, які обіймають на під- приємствах, в установах чи організаціях, незалежно від форм влас- ності, службові посади, пов'язані з виконанням організаційно- розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків; особи, акт виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно- господарські обов'язки за спеціальним повноваженням.

Однак, з урахуванням Закону України «Про нотаріат» та струкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, суд вирішив, що немає підстав вважати приватного нотаріуса представником влади, оскільки він не є працівником державного органу чи його апарату, не діє від імені такого органу і не виконує функцій державного органу. Обов'язки приватного нотаріуса, зазначені в ст.5 Закону «Про нотаріат», жодним чином не пов'язані з виконанням функцій відносно здійснення керівних чи виконавчих дій певною ділянкою роботи, крім того, на нього не покладено обов'язків щодо виконання функцій з управління чи розпорядження державним, комунальним чи приватним майном, що є обов'язком складовою для визнання особи службовою. Для приватного нотаріуса характерним також є прийняття рішень, обов'язкових для виконання з юридичних осіб. Згідно ж із законодавством України приватний нотаріус не приймає жодного рішення, яке б відповідало критеріям службовості його виконання.

Нотаріус, на думку суду, не виконує організаційно-розпорчих чи адміністративно-господарських обов'язків ні постійно, тимчасово, ні за спеціальними повноваженнями; не займає ні постійно, ні тимчасово жодної посади на підприємстві, в установі організації, пов'язаної з управлінням діяльністю інших осіб чи ро- порядженням матеріальними цінностями таких підприємств, установ, організацій, так само, як і не займає постійно чи тимчасово жодної посади в державних органах.

Вказана позиція підтверджується також висновками науко-правових експертиз НДІ інтелектуальної власності [14] та Рад науково-правових експертиз при Інституті держави і права ім.В.М Корецького [15]. Саме виходячи з викладеного суд не визнає приватного нотаріуса службовою особою, вказавши, що в його дії відсутній склад злочину, передбачений ч.1 ст.364 КК України, і цим обвинуваченням нотаріус підлягає виправданню [16].

Спори, які точилися в науці кримінального права і в правозастосовній практиці навколо гострої проблеми визнання нотаріусів суб'єктами злочинів у сфері службової діяльності [17], законодавцем вирішені внесенням до КК України 11 червня 2009 року Розділу УП-А, що передбачає статтю 235-3 «Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги», яка вже набрала чинності і вводиться в дію з 1 січня 2011 року. Норма побудована таким чином, що основною ознакою об'єктивної сторони злочину вважається використання особами, які надають публічні послуги, тому числі і нотаріусом, своїх повноважень всупереч своїм обов'язкам. Склад злочину, передбаченого ст.235-3, є матеріальним.

Що вважається закінченим тільки у разі спричинення діянням існуючої шкоди [18].

Слід звернути увагу, що у листопаді 2009 року Пленум **Верховного** Суду України прийняв рішення звернутися до Конституційного Суду України з поданнями щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень законів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення, у тому числі вінічених змін до КК України, посилаючись на те, **що низка норм** **Зазначених** законів є сумнівними з точки зору їх відповідності Основному Закону України [19].

6 жовтня 2010 року Конституційний Суд України визнав конституційними положення зазначених законів [20] і на цьому етапі можна сподіватися на введення в дію з 1 січня 2011 року спеціальних кримінально-правової норми для боротьби зі злочинністю в системі нотаріату [21].

3. Про затвердження Змін до Граничної чисельності приватних нотаріусів у нотаріальних округах : Наказ Міністерства юстиції України від 03.05.2007, №218/5 // Офіційний вісник України.— 2007.— №32 : 14 травня.— С.80.— Ст. 1320.
2. Про затвердження Змін до Граничної чисельності приватних нотаріусів у нотаріальних округах : Наказ Міністерства юстиції України від 22.06.2007, №717/13984 // Офіційний вісник України.— 2007,— №47 : 06 липня.— С.200.— Ст.1948.
3. Про основні підсумки роботи Міністерства юстиції та його територіальних органів у 2009 році та завдання щодо підвищення ефективності їх діяльності у 2010 році [Електронний ресурс].— Режим доступу : <http://лллп.тіпін51.доу.иа/0/24342>.
4. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо сучасного стану нотаріату в Україні.— К.: Міністерство юстиції України, 2008.— 23с.
5. Вирок у справі №5-580 Км 05 від 3 лютого 2005 року // Колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України.
6. Вирок Тячівського районного суду Закарпатської області у справі № 1-53/09 від 4 серпня 2009 року [Електронний ресурс].— Режим доступу : [Prip://л/е/А.с.реуе5fг.сонт1.доу.иа/Ке7Ie№/5296526](http://л/е/А.с.реуе5fг.сонт1.доу.иа/Ке7Ie№/5296526).
7. Вирок Новозаводського районного суду міста Чернігова у справі №1-103 від 25 червня 2008 року [Електронний ресурс].— Режим доступу : [ННр://ллллп.реуе5fг.сонт1.доу.иа/Keyie/м/2008496](http://ллллп.реуе5fг.сонт1.доу.иа/Keyie/м/2008496); Ухвала колегії суддів судової палати у кримінальних справах апеляційного суду Чернігівської області у справі №11-508/2008 від 4 вересня 2008 року [Електронний ресурс].— Режим доступу : <http://ллллп.реуе5fг.сонт1.доу.иа/Keyieда/2136563>.
8. СБУ порушила кримінальну справу щодо вилучення стратегічних об'єктів з комплексу державного майна аеропорту Бориспіль [Електронний ресурс].— Режим доступу : [PЦр://ллллп.звн.доу.иа/звн/сонт10/ик/рибл1зп](http://ллллп.звн.доу.иа/звн/сонт10/ик/рибл1зп).
9. При реєстрації прав власності на нерухоме майно на підставі рішення третейського суду має надаватися виконавчий документ, виданий компетентним судом : Лист Міністерства юстиції України №19-32/1 від 9 січня 2007 року // Українська інвестиційна газета.— 2007, 03,— № 11 ; Що-до реєстрації прав власності на об'єкти нерухомого майна : Роз'яснення

- Міністерства юстиції України №19-32/30 від 22 червня 2007 року [Ел«1
тронний ресурс].— Режим доступу : Ітйр://іто\А/.тіпіізі.доу.іа/0/10419.
10. Прес-репіз про найбільш резонансні злочини та події на 06.05.2010
[Електронний ресурс].— Режим доступу : ппру/гпуз.доу.іа/гпуз/сonfrol
11. Чернігівська міліція вивела на чисту воду «липових» спадкоємців та Ш
посібника — нотаріуса [Електронний ресурс].— Режим доступу і
гіпр://гі\5.доу.іа/туз/сonf.rol.
12. Прес-репіз про найбільш резонансні злочини та події на 05.08.2001
[Електронний ресурс].— Режим доступу : Р1(р://туз.доу.іа/туз/сonfrol. |
13. Вирок Шевченківського районного суду м.Києва у справі №1-841/2001
від 30 грудня 2008 року [Електронний ресурс].— Режим доступу)
гіпр://Л/у\л/».reyezlr.coii1.доу.іа/ГCeyie\л/5173336.
14. Висновок науково-правової експертизи щодо неправомірності визнання
приватного нотаріуса спеціальним суб'єктом злочинів у сфері службової
діяльності, проведеної у відповідності із Законом України «Про наукову і
науково-технічну експертизу» на запит приватного нотаріуса Ровенськ»
го міського нотаріального округу Кострикіна В.І. // Мала енциклопедія
нотаріуса,— 2005.— №6,— С.42-47.
15. Висновок науково-правової експертизи Ради науково-правових експер»
тиз при Інституті держави і права ім.В.М. Корецького щодо невизнання
приватного нотаріуса спеціальним суб'єктом злочинів у сфері службової
діяльності // Мала енциклопедія нотаріуса.— 2005.— №6.— С.48-52.
16. Вирок Шевченківського районного суду м.Києва у справі №1-841/2001
від 30 грудня 2008 року [Електронний ресурс].— Режим доступу '
пйр://№\л/л/.reyezlr.coii1.до7.іа/Keyie\л/5173336.
17. Зайцев О.В. Проблеми встановлення ознак службової особи при вчиненні
злочину нотаріусом / О.В. Зайцев // Теоретичні основи забезпечення якості
кримінального законодавства та правозастосовчої діяльності у сфері бо-
ротьби зі злочинністю в Україні : матеріали наукових семінарів та «круглих
столів», проведених НЮАУ ім.Ярослава Мудрого спільно з АПРН України я
рамках Фестивалю науки 15-16.05.2009 — Х.: Право.— С.74-77.
18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відпові-
дальності за корупційні правопорушення: Закон України від 11.06.2009,
№1508-\І // Відомості Верховної Ради України.— 2009.— №46 : 13 лис-
топада— С.1703,— Ст.699.
19. Удосконалення законодавства про боротьбу з корупцією в Україні має
здійснюватися з дотриманням конституційних норм [Електронний ре-
сурс].— Режим доступу : пі(р://М\д™.Scougl1.доу.іа/clien15/У5.П5т/0/
120276AP4821303OC225767B004B736E?orenc!ocitenі.
20. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним по-
данням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції Украї-
ни (конституційності) положень законів України «Про засади запобіган-
ня та протидії корупції», «Про відповідальність юридичних осіб за вчи-
нення корупційних правопорушень», «Про внесення змін до деяких за-
конодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопо-
рушення» (справа про корупційні правопорушення та введення в цію
антикорупційних законів) від 06.10.2010, №21-рп/2010 // Офіційний віс-
ник України,— 2010.— №80 : 29 жовтня.
21. Зайцев О.В. Щодо особливостей складу злочину, передбаченого
ст.235-3 // Правова політика Української держави : Матеріали Міжнарод-
ної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю Прикарпат-
ського національного університету імені Василя Стефаника, 19-20 лю-
того 2010 року.— Івано-Франківськ : Прикарпатський національний уні-
верситет імені Василя Стефаника, 2010,— Том 2 — 329с— 0123-125.